

ЛІТАРАТУРА і МАСТАЦТВА

ОРГАН САЮЗА СОВЕЦКІХ ПІСЬМЕННІКАУ БЕЛАРУСІ, КІРАЎНІЦТВА ПА СПРАВАХ МАСТАЦТВА ПРЫ СОВЕЦЕ
МІНІСТРАУ БССР, МІНІСТЭРСТВА КІНЕМАТАГРАФІІ БССР І КАМІТЭТА ПА СПРАВАХ КУЛЬТУРНА-АСВЕТНЫХ УСТАНОВАў
ПРЫ СОВЕЦЕ МІНІСТРАУ БССР.

№ 46 (746)

Субота, 5 лістапада 1949 года.

Цана 50 кап.

НЯХАЙ ЖЫВЕ 32-я ГАДАВІНА ВЯЛІКАЙ КАСТРЫЧНІЦКАЙ СОЦЫЯЛІСТЫЧНАЙ РЭВОЛЮЦЫІ!

Прэзідыуму Вярхоўнага Савета Беларускай Совецкай Соцыялістычнай Рэспублікі

Прэзідыум Вярхоўнага Савета Саюза Совецкіх Соцыялістычных Рэспублік гарача віншуе рабочых, калгаснікаў, інтэлігенцыю і ўсіх працоўных Беларускай Совецкай Соцыялістычнай Рэспублікі з дзесяцігоддзем уза'яднання беларускага народа ў адзінай Беларускай Совецкай дзяржаве.

29 кастрычніка 1939 года Народны Сход Заходняй Беларусі, выказваючы волю працоўных, абвясціў у Заходняй Беларусі Совецкую ўладу і звярнуўся з просьбай да Вярхоўнага Савета СССР аб прыняцці Заходняй Беларусі ў склад Саюза Совецкіх Соцыялістычных Рэспублік. Вярхоўны Совет СССР 2 лістапада 1939 года задаволіў просьбу Народнага Схода Заходняй Беларусі і ўключыў Заходнюю Беларусь у склад Саюза Совецкіх Соцыялістычных Рэспублік з уза'яднаннем яе з Беларускай Совецкай Соцыялістычнай Рэспублікай.

Працоўныя заходніх абласцей Беларусі актыўна ўключыліся ў справу соцыялістычнага будаўніцтва, плячы ў плячы

з усімі народамі Совецкага Саюза змагаліся на франтах Вялікай Айчыннай вайны і цвёрда пад кіраўніцтвам вялікай партыі Леніна—Сталіна паспяхова аднаўляюць народную гаспадарку і культурныя ўстановы рэспублікі, вядуць барацьбу за дзярміновае выкананне пастаўленага плана.

Прэзідыум Вярхоўнага Савета Саюза Совецкіх Соцыялістычных Рэспублік жадае працоўным Беларускай Совецкай Соцыялістычнай Рэспублікі новых поспехаў у гаспадарчым і культурным будаўніцтве, у далейшым павышэнні матэрыяльнага добрабыту народных мас, у справе ўзмацнення магутнасці нашай Вялікай Соцыялістычнай Радзімы.

Няхай жыве Беларуска Совецкая Соцыялістычная Рэспубліка!

ПРЭЗІДЫУМ ВЯРХОЎНАГА СОВЕТА
САЮЗА СОВЕЦКІХ СОЦЫЯЛІСТЫЧНЫХ РЭСПУБЛІК.

На юбілейнай Сесіі Вярхоўнага Савета БССР

Урачыста і велічна выгледала наша сталіна ў дзень свята ўза'яднання. На шматлікіх транспарантах, мастацкіх плакатах, плакатах, дыяграмах былі адлюстраваны велізарныя поспехі, дасягнутыя працоўнымі рэспублікі. На ўсёй цэнтральнай магістралі—Совецкай вуліцы—былі расставлены яркія ілюстрацыі нашых дасягненняў. Яны ўпрыгожвалі фасады новых грандыёзных будынкаў, надавалі святлочыны выгляд плошчам і паркам.

Люды было на вуліцах. Над везар загараілі рознакаляровыя агні і асвятлілі новыя прысады, пракралі светавыя іхад уздоўж Совецкай вуліцы, да самага будынка опернага тэатра. Тут склалася юбілейная Сесія Вярхоўнага Савета нашай рэспублікі, прысвечаная 10-годдзю ўза'яднання беларускага народа ў адзінай Беларускай Совецкай дзяржаве.

3 вечара пачалі збірацца к будынку тэатра лепшыя людзі рэспублікі, абраннікі народа—дэпутаты Вярхоўнага Савета БССР, дэпутаты Вярхоўнага Савета СССР, Героі Совецкага Саюза, Героі Соцыялістычнай Працы, стэханаводцы, прамысловасці і сельскай гаспадаркі, дзеячы навукі, культуры, мастацтва, прадаўнікі Совецкай Арміі.

Прыехалі прадстаўнікі ад Піншчыны і Гродзеншчыны, Гомельшчыны і Магілёўшчыны і іншых абласцей рэспублікі. Асабліва многа было дэлегатаў з заходніх абласцей. Былыя батракі, якія раней пад уплывам польскага пана свету белары не бачылі, прыехалі на Сесію, як гаспадары сваёй краіны. Гэта знатныя людзі рэспублікі, перадавікі вытворчасці, наватары, будаўнікі новай калгаснай вёскі.

Вось зайшла ў фойе звеняла калгаса імя Варышэла, Стаўбіоўскага раёна, Баранавіцкай вобласці, Пелагея Апанасенкава. У мінулым годзе яна была ўзнагароджана ордэнам Леніна за высокі ўраджай пшавіцы і цвёрды вырабца звылі 29 цэнтараў азімых з гектара. 3 ёю зайшлі старыя трактарысты Дзяхавіцкай МТС Раман Шапета, калгаснік арцелі «Новае жыццё» Пётр Баракудыла і іншыя. Тут ужо многа людзей. У першую хвіліну Пелагея адчувае сабе не звычайна, позірк яе разбегіна: раней не даводзілася дачытаць бываць на такіх урачыстасцях. Але ўсёды вяселля твары, ветлівыя ўсменкі... Хутка знімае няёмкасць. Пелагея знаёміцца з іншымі гаспадынямі.

Героі Соцыялістычнай Працы з Магілёўшчыны Пелагея і Ліда Аўсеевіч прыгметна вылучаюцца сярод прысутных. Пелагея

Апанасенкава размаўляе з імі. Яна расказвае сваім далёкім сябрам, як яе звяно змагаецца за высокі ўраджай, а тыя рады надзяліцца сваім вопытам.

Так дзесяткі, сотні людзей па-сяброўску паціскалі адзін аднаму рукі пры цёпых, радасных сустрэчах. Рабочы Брэста сустракаўся і з захваленнем гутарыў з рабочым Гомеля, з калгаснікам Палесся. Аднолькавыя задачы хвалілі іх, аднолькавыя мэты выпрысоўваліся перад імі, бо вось ужо дзесяць год жывуць гэтыя людзі ў адзінай сям'і савецкіх народаў.

К шасці гадзінам вечара ўсе дэпутаты і госці занялі свае месцы ў залі. Ногады ўсіх звернуты на сілону. У глыбінні яе, у абкружэнні чырвоных сцягоў—Дзяржаўны герб Беларускай ССР, бар'ельефы заснавальнікаў большавіцкай партыі, Совецкай дзяржавы, арганізатараў Беларускай ССР, вялікіх праўдзюроў соцыялістычнай рэвалюцыі—Леніна і Сталіна.

За сталом прэзідыума—Старшыня Вярхоўнага Савета Беларускай ССР І. А. Бельскі, намеснікі Старшыні Вярхоўнага Савета Беларускай ССР К. М. Міцкевіч (Я. Колас) і Л. Д. Дземях. У ложах—Н. І. Гусараў, А. Е. Кляшчэў, М. В. Зімаў, Л. Ф. Панава, С. К. Цімашэнка, В. І. Закурдаеў, В. А. Тамашэвіч, В. Е. Чарнышоў, П. М. Брыч, П. А. Абрамаў, П. З. Калінін, П. М. Машараў, члены Прэзідыума Вярхоўнага Савета БССР і Урада БССР.

Старшыня Вярхоўнага Савета Беларускай ССР І. А. Бельскі абвясціў юбілейную шостую Сесію Вярхоўнага Савета БССР адкрытай. Урачыста загучаў Гімн Совецкага Саюза.

Затым была ўнесена прапанова аб абранні ганаровага прэзідыума Сесіі Вярхоўнага Савета Беларускай ССР у складзе Палібоўра ЦК ВКП(б), Ганаровым Старшынёй Сесіі абрацца вядомы праўдзюр ізрадэ Совецкага Саюза, лепшы друг беларускага народа Іосіф Вісарыёнавіч Сталін. Усе ў адзіным парыве ўсталі. З усіх канцоў пачуліся воклічы: «Любімаму Сталіну—ўра!», «Няхай жыве Сталін!», «Вялікаму Сталіну—слава!», «Няхай жыве Сталінская дружба народаў СССР!».

Слова да даклада аб дзесяцігоддзі ўза'яднання беларускага народа ў адзінай Беларускай Совецкай дзяржаве было прадастаўлена Старшынёй Савета Міністраў БССР А. Е. Кляшчэў.

Пасля заканчэння даклада старшынястувачы—Старшыня Вярхоўнага Савета БССР І. А. Бельскі прадастаўіў слова

для прывітання ад імя воінаў Совецкай Арміі тав. Таргачынаму. Над гукі аркестра ў залы ўвайшлі салдаты і афіцеры розных родаў зброі; дэпутаты і госці бурнай аваяцый і прывітальнымі воклічамі сустралі прадстаўнікоў германна-Совецкай Арміі.

З вялікім энтузіязмам сустралі ўдзельнікі Сесіі прапанову аб пасланні пісьма вялікаму праўдзюру і настаўніку таварышу І. В. Сталіну.

А восьмай гадзіне вечара Старшыня Вярхоўнага Савета БССР І. А. Бельскі абвясціў юбілейную Сесію закрытай.

Урачыста і велічна загучаў Гімн Совецкага Саюза.

Пасля пераняня для дэпутатаў і гасцей быў дадзены вялікі святлочыны канцэрт. У канцэрце прынялі ўдзел лепшыя артыстычныя сілы рэспублікі, а таксама артысты Дзяржаўнага ордэна Леніна Акадэмічнага Вялікага тэатра Саюза ССР і МААТ'а.

30 кастрычніка ў Мінску на плошчы імя Леніна адбыўся многатысячны мітынг працоўных горада, прысвечаны 10-годдзю ўза'яднання беларускага народа ў адзінай Беларускай Совецкай дзяржаве.

З прамовай на мітынг выступіў, цёпла сустрапты прысутным, Сакратар ЦК КП(б)Б тав. Н. І. Гусараў.

Ад імя рабочых вітаў прысутных знатны машыніст Мінскага паравознага дэпо тав. С. І. Расцаргуеў, ад працоўных заходніх абласцей Беларусі—старшыня калгаса імя Сталіна, Клецкага раёна, Баранавіцкай вобласці, тав. Д. П. Кецішын.

З прамовай выступілі таксама Герой Совецкага Саюза тав. Д. П. Сідараў, лаўрэат Сталінскай прэміі пісьменнік Кандрат Браўна і сакратар гарадскога Камітэта ЛКСМБ тав. Ю. А. Язвінскі.

З вялікай уладай удзельнікі мітынга праслухалі прывітанне Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР.

Зачытваюцца таксама прывітанне Старшыні Цэнтральнага Камітэта Польскай Аб'яднанай рабочай партыі Валаслава Берута на імя Сакратара ЦК КП(б)Б тав. Гусарава і прывітанне Старшыні Савета Міністраў Польскай Рэспублікі Юзафа Цыранкевіча на імя Старшыні Савета Міністраў БССР тав. Кляшчэва.

З велізарным нахвненнем удзельнікі мітынга прынялі прывітальнае пісьмо вялікаму праўдзюру і настаўніку таварышу Сталіну.

32-я гадавіна Вялікай Кастрычніцкай соцыялістычнай рэвалюцыі

Парою Совецкага Саюза будучы адзначаць 32-ю гадавіну Вялікай Кастрычніцкай соцыялістычнай рэвалюцыі.

Трыццаць два гады таму назад, 7-га лістапада 1917 года, працоўныя масы Расіі пад кіраўніцтвам партыі большавікоў асрлі ўладу пампчыкаў і капіталістаў і ўстанавілі ўладу Саветаў. Упершыню ў гісторыі чалавечтва палітычная ўлада перайшла ў рукі рабочага класа і працоўнага сялянства. Народу адкрыліся бязмежныя гарызонты для шырокага ўдзелу ў кіраўніцтве дзяржавай, для вольнай стваральнай працы і культурнага развіцця.

Кастрычніцкая рэвалюцыя разбіла ланцугі нацыянальнага ўціску, забяспечыла свабоду ўсім прыгнечаным раней нацыянальнасцям, стварыла рэальную аснову для ўзаемнага даверу, узаемадапамогі і братняга супрацоўніцтва паміж народамі. Савецкі дзяржаўны лад упершыню ў гісторыі чалавечтва стварыў умовы для ліквідацыі пэўнай снадчыны, палітычнай і культурнай адсталасці прыгнечаных раней нацыянальнасцяў, забяспечыў ім магчымасць будаваць сваю культуру, соцыялістычную па зместу і нацыянальную па форме.

Упершыню ў гісторыі самага шырокага народнай масы атрымалі магчымасць карытацца ўсім культурнымі багаццямі. Краіна, дзе пісьменнай была толькі адна трэця частка насельніцтва, ператварылася ў краіну суцэльнай пісьменнасці з велізарнай сеткай пачатковых, сярэдніх і вышэйшых навучальных устаноў. Дзесяткі мільёнаў рабочых і сялян, якія капіталізм трымаў у цемры і бескультур'і, атрымалі асвету. Для іх і іх дзяцей адчыненыя дары ўсіх навучальных устаноў. Партыя і ўрад праўдзюроў ітгодзённым клопатам аб тым, каб працоўныя нашай краіны маглі стаць людзьмі адукаванымі, культурнымі і ўсебакова развітым. У выніку такой палітыкі за гады савецкай улады выхавана новая сацыялістычная інтэлігенцыя, якая з'яўляецца вернай слугой савецкага народа, якая верай і праўдай су-

жыць сваіму народу, рухае наперад навукі, літаратуру, мастацтва і тэхніку.

Кастрычніцкая соцыялістычная рэвалюцыя карэным чынам змяніла не толькі значэнне, але і змест развіцця ўсёй культуры, навукі, тэхнікі, літаратуры і мастацтва, якія з першых дзён рэвалюцыі былі паставлены на службу працоўных мас, на службу будоўню соцыялізма ў нашай краіне. Асновай іх зместу стала тое, што яны, паводле вызначэння таварыша Сталіна, «не адгароджваюцца ад народа, не трымаюць сабе ўдалі ад народа, а старанна служаць народу». Другой асаблівасцю нашай навукі, літаратуры і мастацтва з'яўляецца тое, што яны шчыльна звязаны з жыццём і дапамагаюць партыі і ўраду ў ітгодзённым будаўніцтве камуністычнага грамадства, у камуністычным выхаванні нашага народа.

Саюз Совецкіх Соцыялістычных Рэспублік стаў краінай ічасці і радасці, краінай вольнай творчай працы і дружбы народаў, краінай, якая паслядоўна змагаецца за мір ва ўсім свеце. Вось чаму савецкая краіна зрабілася для ўсіх прыгнечаных мас і нацый сцягам барацьбы за іх вызваленне ад улады плутаркратыі і імперыялізма.

Калі імперыялістычная дзяржава і падуладныя ім краіны ідуць у бязвыхадны тупік, дык Савецкі Саюз ідзе наперад па шляху да камунізма. 32-ю гадавіну Вялікай Кастрычніцкай наш народ сустракае новымі дасягненнямі ў эканамічным і культурным развіцці.

Савецкія людзі глыбока ўпэўнены ў тым, што і ў далейшым палітыка нашай партыі і дзяржавы будзе атрымліваць усё новыя і новыя перамогі, і ніякія патроэм імперыялістычных падуладных вайны нам не страшны.

Вось чаму, чым далей наша Радзіма крочыць у камунізм, тым усё больш яскрава вызначаецца сусветна-гістарычнае значэнне Кастрычніцкай соцыялістычнай рэвалюцыі, якая разарвала ланцуг сусветнага імперыялізма і атрыла новую ру чалавечства.

Ціпер, калі савецкі народ з гордасцю падагульвае вынікі сваёй 32-годдзя, пройдзенага па шляху соцыялізма, свае лепшыя пачуцці ён выказвае натхніцелю і арганізатару ўсіх нашых перамоў—магутнай большавіцкай партыі, яе вялікаму праўдзюру таварышу Сталіну, які ўвёў і непакінае вядзе наш народ ад іероміі да перамогі ў будоўню камунізма.

Савецкі народ разам з краінай новай дэмакратыі рашуча выкрывае ўсялякія махінацыі імперыялістаў Амерыкі і Англіі, накіраваныя на абман сваіх і чужых народаў, паказвае ўсім свету разбойніцкія мэты падуладных вайны. Савецкі Саюз горда і непакінае ўзвышаецца магутным м'язком камунізма і асвятляе шлях усім свабодналюбівым народам, многія з якіх, натхнёныя вялікімі завабамі Кастрычніка, стаілі на новы дэмакратычны шлях свайго развіцця.

Савецкая дзяржава ўстапуе ў новы, 33-ці год свайго існавання. Наш народ праішоў праз велізарныя выпрабаванні, перанёс пямала цяжкасцяў і пакут, але ўсёдаменне таго, што геранічная праца і барацьба дала выдатныя вынікі,—папаўняе гордасцю сэрца кожнага савецкага чалавека.

Поўны сіл і ўпэўненасці ў перамогу камунізма, ідзе наш народ наперад пад кіраўніцтвам партыі Леніна—Сталіна. Думы, пачуцці і імкненні савецкіх людзей яскрава выказаны ў закліках ЦК ВКП(б) да 32-й гадавіны Вялікай Кастрычніцкай соцыялістычнай рэвалюцыі.

Няхай жыве 32-я гадавіна Вялікай Кастрычніцкай соцыялістычнай рэвалюцыі!

Няхай жыве наша Вялікая Совецкая Радзіма—цвярдзія дружба і слава народаў нашай краіны!

Няхай жыве вялікая партыя большавікоў, партыя Леніна—Сталіна, загартаваны ў бах авангард савецкага народа, натхніцель і арганізатар нашых перамоў!

Пад сцягам Леніна, пад вадзіцельствам Сталіна—ўперад да перамогі камунізма!

Максім ТАНК

Масква рыхтуецца да свята,
Вясёлы гоман галасоў,
Разгорнутыя транспаранты,
Гірлянды залатых агнёў...
Здаецца, сёння для сталіцы,
Каб ззяла ў маладой красе,
Адала неба бліскавіцы

Мікола АўРАМЧЫК

Каб выратаваць паднявольных,
Кастрычнік у памяты дзень
На свет нарадзіўся у Смольным
Для шчасця працоўных людзей.
Ен басам гарматым з «Аўроры»
Тады абвясціў нам усім,
Што ён чалавечая гора
Навон развее, як дым.
І рушыў Кастрычнік па свеце,
Людзей вызваляючы з пуг,
Каб больш ні старыя, ні дзеці
Ніколі не зналі пакут.
Нядарма парою асенняй
Усёды працоўны народ
Кастрычніка дзень нараджэння
Святкуе ўрачыста штогод.

Напярэдадні свята

І пурпур свой, і зоры ўсе,
Вясёлы гоман галасоў,
Жывымі фарбамі прыбраны
Бульвары, вуліцы, дамы,
І на т сівых акіяны
Прыслалі белы снег зімы.
Напоўна, сярод снежных зраў

Кастрычнік ідзе па зямлі

На плошчах Варшавы і Прагі
Гучыць над наіонамі спеў,
Калышучы алыя сцягі,
Літву атрасаючы з дрэў.
Да фанз і хацінак пахілых
Праз горы, лясы і палі,
Як неперажоны асілак,
Кастрычнік ідзе па зямлі
Да вольналюбівых народаў
У жонны загляне ён край,
Як восенню гэтага года
Прышоў у далекі Кітай.
Адных ён наведзе ў маі
І кветкамі ўсёце ім шлях,

Нямала прыляцела зор
З юнацкіх сценкі і прастораў,
З ніў беларускіх і азёр.
І радасць цепліцца у сэрцы,
Што гэтым незабытым днём
Нам шчасце выгала сустрацца
З узнятым сцягам над Крэмлём.
У снежні—к другім зав'ятам,
Вясну прынясе на сцягах.
Да фанз і хацінак пахілых,
Да ўсіх паднявольных людзей,
Як неперажоны асілак,
Па свеце Кастрычнік ідзе.
Чым далей ён крочыць сёння,
Тым вышай,
Ярчэй над Крэмлём
Чырвоны штандар, як паходня,
Гарыць незгасальным агнём.
Ярчэй і ярчэй ён палае
Над вольнай зямлём,
І здаець
Кастрычніку шлях асвятляе
У жонны далёкі мутон.

МАСКВА, КРЭМЛЬ.

Вялікаму СТАЛІНУ ад беларускага народа

Дарагі наш правадыр, бацька і настаўнік!

У радасныя дні святкавання дзесяцігоддзя ўз'яднання беларускага народа ў адзінай Беларускай Совецкай Соцыялістычнай дзяржаве шлем Вам, нашніцелю і арганізатару вялікага перамогі камунізму, ад усяго сэрца самае гарачае прывітанне і выражэнне сваёй оязмежнай любові і адданасці.

У выніку Вялікай Кастрычніцкай соцыялістычнай рэвалюцыі беларускі народ упершыню за шматвекавую гісторыю атрымаў сваю дзяржаўнасць.

З іменем Леніна і Сталіна непаруйна звязана гісторыя ўзнікнення і развіцця Беларускай Совецкай Соцыялістычнай Рэспублікі. Пад вадзельствам вялікай партыі большэвікоў, пад Вашым, таварыш Сталін, мудрым кіраўніцтвам, з дапамогай вялікага рускага народа і ўсіх народаў Совецкай краіны Беларусь з адсталай украіны царскай Расіі ператварылася ў перадавую соцыялістычную індустрыяльна-калгасную рэспубліку. Дзякуючы Вам, дарагі Іосіф Вісар'янавіч, беларускі народ ажыццявіў свае мары і спадзяванні—сабраў усе беларускія землі ў адзінай соцыялістычнай дзяржаве. Пад Вашым геніяльным кіраўніцтвам беларускі народ у дружнай, брацкай сямі народам нашай вялікай Радзімы вышаў на светлы і радасны шлях будаўніцтва камунізму.

Сваё зямлянае свята беларускі народ адзначае ў прэдадзены 32-й гадавіны Вялікай Кастрычніцкай соцыялістычнай рэвалюцыі, якая адкрыла новую эру ў гісторыі чалавецтва—эру соцыялізма. Совецкая ўлада вызваліла беларускі народ, які ўсе народы нашай краіны, ад нацыянальнага і сацыяльнага ўціску, забяспечыла ім сапраўднае раўнапраўе і свабоднае развіццё ў брацкай сямі народам СССР. І мы вечно оудзем памятаць, што ля калыбелі нашай Беларускай Совецкай Соцыялістычнай Рэспублікі стаялі вялікія кормчыя камунізму, правадыры партыі і народа—Ленін і Сталін.

Вялікая Кастрычніцкая соцыялістычная рэвалюцыя адкрыла перад беларускім народам велізарныя перспектывы палітычнага, эканамічнага і культурнага развіцця. Са стану галечы, бяспраўя і змроку мы вышлі на шырокую дарогу святла, радасці, шчасця і працівання. Партыя большэвікоў загартавала нашу волю, натхніла вялікай мэтай і ўзяла нас на герайчную барацьбу і самаадданую працу ў імя ўрачыстасці ленынска-сталінскіх ідэй, у імя перамогі камунізму.

Дарагі таварыш Сталін!

За гады мірнага будаўніцтва Совецкая Беларусь дасягнула сапраўднага росквіту эканомікі, навукі і культуры. Сталінскія пяцігодкі ў корані перанічалі аолічча нашай роднай рэспублікі. Калісьці адсталыя правінцыйныя гарады ператварыліся ў буйныя індустрыяльныя і культурныя цэнтры. На беларускай зямлі выраслі пераможныя заводы, фабрыкі, электрастанцыі. Прадукцыя беларускіх прадпрыемстваў набыла шырокую вядомасць ва ўсім Совецкім Саюзе.

Перамога калгаснага ладу прынесла сапраўднае шчасце мільянам сельскіх працаўнікоў. Соцыялістычная дзяржава ўзброіла калгасную вёску магутнай сельскагаспадарчай тэхнікай, якая зрабіла больш лёгкай сялянскую працу, зрабіла яе высокапрадукцыйнай. Калгаснае сялянства двёрда стала на светлы шлях заможнага і культурнага жыцця.

Адначасова з уздымам эканомікі ў рэспубліцы адбылася глыбокая і разнаакаявая культурная рэвалюцыя, якая яскрава сведчыць аб урачыстасці ленынска-сталінскай нацыянальнай палітыкі—палітыкі раўнапраўя і дружбы народаў. Небывалага росквіту дасягнула культура беларускага народа, нацыянальная па форме, соцыялістычная па зместу. Беларусь, дзе ў мінулым пераважала частка насельніцтва была непісьменнай, за гады совецкай улады пакрылася густой сеткай школ, сярэдніх і вышэйшых навучальных устаноў, навукова-даследчых інстытутаў, тэатраў, бібліятэк, клубаў. Усеагульную вядомасць набылі беларуская літаратура і мастацтва. Вырасла шматлікая нацыянальная інтэлігенцыя, якая верай і праўдай служыць совецкаму народу, вялікай справе партыі Леніна—Сталіна.

Усім іншым складаўся лёс працоўных Заходняй Беларусі, гвалтоўна адарванай імперыялістамі ад маці-Радзімы—вялікай Совецкай краіны. Дваццаць год праклятай мяха разразала на дзве часткі жывое цела Беларусі. Дваццаць год працоўныя Заходняй Беларусі падвяргаліся цяжкаму сацыяльнаму і нацыянальнаму прыгнёццю. Польскія памешчыкі і капіталісты, якія заахвочваліся імперыялістамі Амерыкі і Еўропы, ператварылі Заходнюю Беларусь у сваю калонію, пагардліва называўшы яе «Усходнімі крэсамі». А народ, які спрадвеку насяляў гэты край, не меў нават права называцца беларускім і, паводле вар'ячых планаў імперыялістаў, павінен быў вечно несьці ярмо капіталістычнага рабства.

Польскія памешчыкі і капіталісты, прыгнятаючы свой народ, з жорсткай лютасцю ажыццяўлялі каланізатарскую палітыку. Заводчыкі і фабрыканты падвяргалі страшэннай эксплуатацыі рабочых горда. Магнаты-памешчыкі, асаднікі і кулакі выціскалі апошнія сокі з беззямельнай, галоднай вёскі. На поўнае знішчэнне была асуджана беларуская культура. Беларуская мова была аб'яўлена па-за законам. Беларускія школы былі паўсямесна закрыты. Галечка, цемра, кайданы і турэмныя краты—вось чым быў адзначаны шлях сыноў і дочак шматпакутнай заходне-беларускай зямлі.

Але працоўных Заходняй Беларусі ні на хвіліну не пакідала вера ў сваё вызваленне. Яны з надзеяй накіроўвалі свае позіркы на Усход, да рубінавых зорак Крэмыя. Пабедаоснае будаўніцтва соцыялізма ў СССР натхніла рабочых і сялян Заходняй Беларусі на герайчную барацьбу супраць сваіх прыгнятальнікаў, выклікала імкненне хутчэй вызваліцца з-пад яра польскіх памешчыкаў і капіталістаў і ўз'яднацца са сваімі братамі ў адзінай сямі совецкіх народаў.

І радасны час вызвалення настаў! Вечна будзе жыць у памяці ўсяго беларускага народа незабыўны дзень 17 верасня 1939 года. У гэты дзень Чырвоная Армія, выконваючы волю совецкага народа, па загаду Совецкага ўрада перайшла граніцу і працягнула магутную руку дапамогі сваім адзінакроўным братам—працоўным Заходняй Беларусі і Заходняй

Украіны. Так была ліквідавана гістарычная несправядлівасць. Над вызваленнай зямлёй узышло сонца свабоды.

З велізарнай радасцю працоўныя Заходняй Беларусі ўліліся ў родную сталінскую сямю совецкіх народаў. Збылася свяшчэнная мара беларускага народа аб сваім уз'яднанні ў адзінай Беларускай Совецкай Соцыялістычнай Рэспубліцы. Гэта стала магчымым у выніку перамогі соцыялізма ў нашай краіне, росту яе сіл і магутнасці, непарушнай ленынска-сталінскай дружбы народаў нашай Радзімы, мудрай знешняй палітыкі СССР, накіроўваемай Вамі, наш вялікі правадыр і настаўнік.

Працоўныя заходніх абласцей Беларусі, бязмежна ўдзячныя Вам, таварыш Сталін, за сваё вызваленне, з першых-жа дзён далучыліся да актыўнай грамадска-палітычнай і дзяржаўнай дзейнасці, з велізарным энтузіязмам узяліся за будаўніцтва новага сацыялістычнага жыцця. Магутная Радзіма, увесь совецкі народ акружылі новых совецкіх грамадзян—працоўных заходніх абласцей Беларусі—брацкімі клопатамі і сардэчнай увагай.

Першыя-ж дні жыцця па-новаму былі азнаменаваны найвялікшымі па сваім значэнні пераўтварэннямі. Совецкая ўлада бясспытна перадала батракам і сялянам-беднякам звыш аднаго мільёна гектараў зямлі, якая належала раней памешчыкам, асаднікам і кулакам, а таксама дзесяткі тысяч гадоў жывелы і вялікую колькасць сельскагаспадарчага інвентару. У заходніх абласцях Беларусі было створана звыш ста машына-трактарных станцый з вялікім паркам трактараў, аўтамашынаў, складаных мала-тарань. Працоўнае сялянства, пераконаўчыся ў перавагах калектывнага вядзення гаспадаркі, упершыню станаўліцца на шлях калектывізацыі.

Бурнымі тэмпамі пайшло індустрыяльнае развіццё заходніх абласцей Беларусі. Голькі за адзін год прадукцыя прамысловых прадпрыемстваў заходніх абласцей узрасла ў параўнанні з 1938 годам больш чым у два разы. Совецкая ўлада адразу-ж забяспечыла работай 400 тысяч беспрацоўных былой Заходняй Беларусі.

У небывалых размах разгарнулася ў заходніх абласцях культурнае будаўніцтва. Былі адкрыты тысячы школ, упершыню былі створаны тэатры, ва ўсіх абласных і раённых цэнтрах пачалі выходзіць газеты на роднай беларускай мове. Забіла крыніцай творчай ініцыятывы вызваленага народа, у поўнай меры пачалі працяўляцца і развівацца яго здольнасці і таленты.

Уз'яднаны беларускі народ у самаадданай стваральнай працы швёрдым і ўпэўненым крокам ішоў ад поспеху да поспеху, ад перамогі да перамогі. Натхнёны жыватворчымі ідэямі совецкага патрыятызма, ён разам з усімі народам нашай вялікай краіны грудзямі устаў на абарону сваёй сацыялістычнай Радзімы, калі на яе свяшчэнную зямлю напалі орды нямецка-фашысцкіх захопнікаў.

Працоўныя Совецкай Беларусі па Вашаму закліку, наш родны таварыш Сталін, адзінадушна ўзяліся на свяшчэнную вайну супраць чужаземных прыгнятальнікаў, якія пасягалі на нашу свабоду і незалежнасць.

Беларускі народ застаўся да канца верным вялікай справе партыі Леніна—Сталіна, верным Вам, дарагі і родны наш настаўнік і правадыр. Сотні тысяч яго сыноў і дочак мужна і самааддана змагаліся ў радах слаўнай Совецкай Арміі і партызанскіх атрадах. Цяжкія выпрабаванні выпалі на долю беларускага народа ў гады Вялікай Айчыннай вайны. Ён вытрымаў гэтыя выпрабаванні з чэсцю і ўнёс сур'езны ўклад у справу перамогі над ворагам.

У суровыя гады вайны яшчэ больш узмацнела і загартавалася дружба беларускага народа з усімі народам Совецкага Саюза на чале з вялікім рускім народам. Гэтай дружбе і брацкай дапамозе, падзвігам герайчнай Совецкай Арміі, кіраўніцтва большэвіцкай партыі, Вам, дарагі таварыш Сталін, беларускі народ абавязаны сваім выратаваннем ад крывавага яра нямецка-фашысцкіх акупантаў. Гэта памятае і ніколі не забудзе беларускі народ.

Не забудзе ён і той велізарнай дапамогі і бацькоўскіх клопатаў, якімі акружылі наш народ большэвіцкая партыя, Совецкі Урад і асабіста Вы, таварыш Сталін, з першых-жа дзён вызвалення нашай зямлі ад фашысцкіх захопнікаў. Радзіма шчодро дапамагла беларускаму народу ў аднаўленні і далейшым развіцці прамысловасці, сельскай гаспадаркі і культуры, ва ўздыме добрабыту працоўных.

На будоўлі пасляваеннай сталінскай пяцігодкі беларускі народ вышаў поўна энергія, сіл і творчага натхнення, поўна непахіснай веры ў паспяховую і хуткую ліквідацыю цяжкіх вынікаў вайны.

Пяць год, якія прайшлі пасля выгнання нямецка-фашысцкіх акупантаў, адзначаны буйнейшымі поспехамі ў аднаўленні і развіцці народнай гаспадаркі нашай рэспублікі. У кароткі тэрмін былі адноўлены і ўведзены ў дзейнасць тысячы прамысловых прадпрыемстваў. Яшчэ больш узрасла індустрыяльная магутнасць Совецкай Беларусі. Ствараюцца новыя галіны прамысловасці—трактарная і аўтамабільная. Прамысловасць рэспублікі план першых трох год пасляваеннай пяцігодкі выканалі на 109,9 процанта. Паспяхова выконваецца план прамысловай вытворчасці і ў 1949 годзе.

Мы абяцаем Вам, дарагі таварыш Сталін, і надалей усмярна развіваць нашу сацыялістычную прамысловасць, упорна і настойліва змагацца за да-тэрміновае выкананне пасляваеннай пяцігодкі, за далейшае павышэнне прадукцыйнасці працы, за высокую якасць прадукцыі, высокакваліфікаваную работу ўсіх нашых прадпрыемстваў, за шырокае ўкараненне ў вытворчасць навішых дасягненняў навукі і тэхнікі.

Сур'езныя поспехі дасягнуты беларускім народам у адраджэнні і ўздыме сацыялістычнай сельскай гаспадаркі рэспублікі. Калгаснае сялянства, кіруючыся высокародным патрыятычным пацуддём, нястомна ўмацоўвае грамадскую гаспадарку калгасаў, палмажае багаці сацыялістычнай Радзімы. З года ў год расшыраюцца пасевныя плошчы, павышаецца ўраджайнасць сацыялістычных палёў. Рэспубліка дотэрмінова выканалі план лехбанарыхтовак.

Работнікі сельскай гаспадаркі Беларусі самааддана працуюць над далейшым арганізацыйна-гаспадарчым умацаваннем калгасаў, змагаюцца за ўкараненне ўраджайных травапольных сезаваротаў, за асушку і асваенне ўраджайных балотных зямель, за шырокае прасоўванне на палі тэхнічных культур. Калгасы і соўгасы рэспублікі настойліва змагаюцца за паспяховае развіццё грамадскай прадукцыйнай жывёлагадоўлі. Адначасова з ростам грамадскай гаспадаркі калгасаў усё вышэй узнімаецца добрабыт калгаснікаў.

З кожным днём расце культура калгаснага вёскі. Добраўпарадкаваныя калгасныя сёлы, будуюцца новыя жылыя дамы, школы, клубы. Праводзіцца работа па электрыфікацыі і радыёфікацыі вёскі.

Мы абяцаем Вам, дарагі таварыш Сталін, і надалей усмярна развіваць нашу сацыялістычную сельскую гаспадарку, ўмацоўваць калгасы, множыць іх грамадскае багацце. Мы ўзмацім барацьбу за ўвядзенне і асваенне правільных травапольных сезаваротаў, за ўкараненне ў практыку багацейшых дасягненняў перадавой мічурынскай аграімацыйнай навукі. Усведамляючы, што развіццё грамадскай жывёлагадоўлі з'яўляецца цяпер цэнтральнай задачай у сельскай гаспадарцы, калгаснае сялянства рэспублікі зробіць усё для таго, каб дотэрмінова выканаць трохгадовы план развіцця грамадскай калгаснай і соўгаснай прадукцыйнай жывёлагадоўлі.

Мы рады паведаміць Вам, таварыш Сталін, аб дасягнутых поспехах у развіцці беларускай савецкай культуры. У рэспубліцы адноўлены і працуюць 28 вышэйшых і 110 сярэдніх спецыяльных навучальных устаноў. У 11.789 пачатковых, сямігадовых і сярэдніх школах займаецца больш 1,5 мільёна дзяцей. Разгорнута шырокая сетка культурна-асветных устаноў—бібліятэк, клубаў, дамоў культуры, хатчэтальняў, тэатраў і кінотэатраў. Новымі творчымі поспехамі азнаменавалі пасляваенныя гады беларускія вучоныя, пісьменнікі, мастакі, артысты.

Мы абяцаем Вам, дарагі таварыш Сталін, і надалей нястомна множыць духоўнае багацце народа, развіваць нацыянальную па форме і сацыялістычную па зместу культуру. Пад кіраўніцтвам большэвіцкай партыі беларуская савецкая інтэлігенцыя з яшчэ большым напружаннем будзе працаваць над развіццём навукі і культуры, несьці ў масы палітычныя і навуковыя веды, выхоўваючы працоўных у духу камуністычнай свядомасці, палымянага савецкага патрыятызма, дружбы і брацтва народаў нашай краіны, бязмежнай адданасці сацыялістычнай Радзіме, справе партыі Леніна—Сталіна.

Дарагі таварыш Сталін!

Разам з усімі савецкім народам паўнакроўным кіпучым жыццём жывуць працоўныя заходніх абласцей рэспублікі. Совецкая рэаіснасць пераўтварыла

рае аблічча гарадоў і сёл. Нязмёрна вырас палітычны ўзровень, сацыялістычная свядомасць працоўных заходніх абласцей. Найвялікшыя зрухі, што адбыліся ў эканоміцы і ў культуры, у свядомасці людзей, яскрава сведчаць аб магутнай пераўтваральнай сіле савецкага грамадскага ладу, які прынес працоўнаму чалавеку сапраўдную свабоду і шчасце. Совецкі лад адкрыў перад працоўнымі шлях да разнаакавай грамадска-палітычнай дзейнасці, узняў на вяршыню працоўнай славы тысячы новых людзей. З асяроддзя працоўных заходніх абласцей вылучыліся сотні і тысячы таленавітых партыйных, дзяржаўных і гаспадарчых кіраўнікоў, дзякуючы навукі, культуры і мастацтва, наватараў вытворчасці, станаўцаў калгасных і соўгасных сельскай жывёлагадоўлі, сарод іх—Героі Соцыялістычнай Працы П. Л. Калола, Н. Л. Вяленька, В. В. Дубіна, В. М. Качарга, В. П. Мацейка, В. Л. Новік, Н. Л. Светлік і многія другія.

За кароткі пасляваенны перыяд у заходніх абласцях адноўлены сотні фабрык і заводаў. На аснове пяцігадовага плана разгорнута будаўніцтва новых прамысловых прадпрыемстваў, а дзючыцца значна расшыраны, рэканструяваны, аснашчоны навішай савецкай тэхнікай і выпускаюць прадукцыю ў многа разоў больш, чым выпускалі да вайны.

Поспехі калгаснага ладу усё больш пераконваюць сялян-аднаасобнікаў, што калгасны шлях—адзіна правільны шлях да заможнага і культурнага жыцця. У заходніх абласцях рэспублікі ўжо створаны чатыры тысячы калгасаў, якія аб'ядноўваюць каля 200 тысяч сялянскіх гаспадарак. Працоўныя сяляне і сялянкі, пераканаўчыся ў перавагах буйнай калектывнага сацыялістычнай гаспадаркі перад аднаасобнай сацыялістычнай гаспадаркай, адсталай гаспадаркай, уступілі ў дружную калгасную сямю. Яны поўна ўдзячнасці партыі большэвікоў і Вам, дарагі таварыш Сталін, за тое, што Вы вывелі іх на шлях шчаслівага калгаснага жыцця.

Адным з самых зямлянальных вынікаў, якія дэманструюць перамогу ленынска-сталінскай нацыянальнай палітыкі, з'яўляецца рост культуры ў заходніх абласцях нашай рэспублікі. У пасляваенныя гады там пабудавана звыш 4.200 школ, у якіх навучаецца больш 500 тысяч дзяцей; адкрыты педагогічны, 4 настаўніцкія інстытуты і многа сярэдніх спецыяльных навучальных устаноў. Тысячы дзяцей працоўных заходніх абласцей БССР навучаюцца ў вышэйшых навучальных установах Масквы, Ленінграда, Мінска і іншых гарадоў краіны.

Мы абяцаем Вам, дарагі таварыш Сталін, прыкласці ўсе намаганні да таго, каб яшчэ хутчэй рухнуць уперад справу індустрыялізацыі заходніх абласцей, паскорыць сацыялістычнае пераўтварэнне сельскай гаспадаркі, нястомна ўмацоўваць маладыя калгасы, развіваць савецкую сацыялістычную культуру.

Дарагі наш правадыр, бацька і настаўнік!

Дзесяць год, якія прайшлі з дня ўз'яднання Беларускага народа ў адзінай Беларускай Совецкай дзяржаве—гэта дзесяць год барацьбы, працы і перамогі пад сонцам Сталінскай Канстытуцыі.

У суровай барацьбе савецкія людзі адсталі чэсць, свабоду і незалежнасць сваёй сацыялістычнай Радзімы, пакрыўшы неўміручай славай яе баявыя сілы. Ва ўпорунай працы савецкія людзі дасягнулі найвялікшых перамог у гаспадарчым і культурным будаўніцтве, ва ўмацаванні магутнасці нашай Айчыны.

Вялікія поспехі савецкага народа ў будаўніцтве камунізму выклікаюць шалёную злосць англа-амерыканскіх імперыялістычных драпежнікаў. У іх, страціўшы ўсякі розум, галовах зноў снеюць агрэсіўныя планы новай вайны.

Але лагеру імперыялізма і рэакцыі супрацьстаіць магутны лагер міру, прагрэсу і дэмакратыі, які ўзначальвае Совецкі Саюз. Занятая мірнай стваральнай працай, савецкія людзі нястомна адстаіваюць справу міру. Яны глыбока ўсведамляюць, што лепшая гарантыя міру—гэта ўсмярна ўмацаванне эканамічнай і абароннай магутнасці нашай вялікай сацыялістычнай Радзімы.

Совецкі народ, які актыўна змагаецца разам з усімі свабодалюбнымі народам за мір і дэмакратыю, супраць падпалычыкаў новай вайны, будзе і надалей, не пакладаючы рук, мацаваць магутнасць сваёй вялікай сацыялістычнай Айчыны.

У сваё радаснае свята мы запэўняем Вас, наш родны таварыш Сталін, што яшчэ шчыльней згуртуемца вакол слаўнай партыі большэвікоў, вакол неперажомага сцяга Леніна—Сталіна. Мы патроім сваю энергію, памножым свае намаганні ў барацьбе за пабудову камуністычнага грамадства.

Ад усяй душы жадаем Вам, дарагі Іосіф Вісар'янавіч, добрага здароўя, многіх год жыцця на радасці і шчасце савецкага народа, на радасці і шчасце працоўных усяго свету.

Няхай жыве Совецкі Саюз—наша магутная сацыялістычная Радзіма!

Няхай жыве і мацнее непарушная дружба паміж народам Савецкага Саюза!

Няхай жыве вялікі рускі народ—старэйшы брат друг і вызваліцель беларускага народа!

Няхай жыве Усесаюзная Камуністычная партыя (большэвікоў)—натхніцель і арганізатар усіх нашых перамог!

Слава вялікаму правадыру, настаўніку і другу—роднаму і любімаму Сталіну!

Пісьмо абмеркавана і прынята на агульных сходах працоўных на прадпрыемствах, у калгасах, соўгасах, МТС, сёлах, ва ўстановах і навучальных установах Беларускай ССР.

Мітынг працоўных г. Мінска, прысвечаны 10-годдзю ўз'яднання беларускага народа ў адзінай Беларускай Совецкай дзяржаве. Фота Г. Бугаінікі.

Работнікі літаратуры, мастацтва, кінематаграфіі! Павышайце ўзровень свайго майстэрства! Стварайце новыя высокадэйнныя мастацкія творы, вартыя вялікага савецкага народа!

(З заклікаў ЦК ВКП(б) да 32-й гадавіны Вялікай Кастрычніцкай сацыялістычнай рэвалюцыі).

Тэма Кастрычніка ў беларускай савецкай паэзіі

Пятро ГЛЕБКА

Вялікая Кастрычніцкая сацыялістычная рэвалюцыя была пераломным момантам у гісторыі беларускага народа: яна паклала грань паміж галечай, голадам, цемрай і бясспраўем шырочкіх народных мас у гэтай Беларусі і свабодным будаўніцтвам новага, бурнага, напоўненага працай, святлом і шчасцем жыцця ў савецкі перыяд. Таму тэма Кастрычніцкай рэвалюцыі стала асновай усёй літаратуры і мастацтва беларускага народа. Зместам гэтай тэмы, яе крыніцамі і асновай была і будзе ўвесь народ партыі Леніна—Сталіна, аднавіўшы вялікі і неўміручым ідэям Кастрычніка, удзячыся арганізатарам і кіраўнікам сацыялістычнай рэвалюцыі—В. І. Леніну і І. В. Сталіну і братняму рускаму народу, якія развівалі ўсе народы былой царскай Расіі.

Тэма Кастрычніка ўпершыню ўвайшла ў беларускую паэзію ў творы Інкі Купалы. Рэвалюцыйна-дэмакратычны лірызм, усе дакастрычніцкае творчасць якога была шчыльна звязана з жыццём і барацьбой будучыня, напружанай і батрацкай часткі сялянства, была звязана з абуджэннем палітычнай свядомасці народных мас, Янка Купала ўжо ў першыя гады савецкай улады становіцца на яе пазіцыі.

Калі прасачыць за развіццём тэмы Кастрычніка ў творы Інкі Купалы, то мы ўбачым, што першай ідэяй пралетарскай рэвалюцыі, якую ўспрыняў паэт, была ідэя камуны, як царства радаснай, разнастайнай ад усякага прыгнёту працы, якая ясна і шчасце і славу народу. У вершы «На смерць Сцяпана Булата» (1921 г.) паэт прапачыў працаваць:

Тэма Кастрычніка моцна гучэла ў творчасці Максіма Танка ў часы данска-польскай вайны. Кастрычніцкая рэвалюцыя для краін, дзе панавалі капіталізм, была ўзорам і маяком, і следаваць ёй узор, ісці на гэты маяк заклікаў паэт працоўных Заходняй Беларусі. Напружоную барацьбу рабочага класа і яго партыі, нацыянальна-вызваленчую барацьбу ў калоніях і публікацыяў паэт разглядае, як першы акт рэвалюцыі.

Тэма Кастрычніцкай рэвалюцыі закрывае ўсе «Пісьмы беларускага народа вялікаму Сталіну». Спіска перадаючы ход рэвалюцыі ў Расіі і Беларусі, паэты ў гэтых пісьмах разгортваюць паказ мужнасці і адданасці ідэям Кастрычніка, барацьбы беларускага народа за абарону заваёў рэвалюцыі і паказ напружанай работы за ажыццэўленне яе ідэяў. У пісьмах стварэцца вельмі вобраз Леніна і Сталіна, вызначыцца сямейная любоў і глыбокая ўдзячнасць беларускага народа сваім вызаліцелям і лепшым сябрам — кіраўнікам пралетарскай рэвалюцыі.

Вялікая Кастрычніцкая сацыялістычная рэвалюцыя паклала сабой пачатак новай эры ў развіцці чалавечтва. Яна карэнным чынам змяніла эканамічнае, сацыяльнае і нацыянальнае становішча народаў Расіі і стварыла такі грамадскі лад, які стаў узорам для працоўных усяго свету. І зусім натуральна, што паэзія вялікай рэвалюцыі заўсёды прыцягвала і будучы прыцягне ўвагу пісьменніка.

Тэма Кастрычніка ў першыя гады ўвайшла ў беларускую паэзію ў творы Інкі Купалы, то мы ўбачым, што першай ідэяй пралетарскай рэвалюцыі, якую ўспрыняў паэт, была ідэя камуны, як царства радаснай, разнастайнай ад усякага прыгнёту працы, якая ясна і шчасце і славу народу. У вершы «На смерць Сцяпана Булата» (1921 г.) паэт прапачыў працаваць:

Тэма Кастрычніка ў першыя гады ўвайшла ў беларускую паэзію ў творы Інкі Купалы, то мы ўбачым, што першай ідэяй пралетарскай рэвалюцыі, якую ўспрыняў паэт, была ідэя камуны, як царства радаснай, разнастайнай ад усякага прыгнёту працы, якая ясна і шчасце і славу народу. У вершы «На смерць Сцяпана Булата» (1921 г.) паэт прапачыў працаваць:

Тэма Кастрычніка ў першыя гады ўвайшла ў беларускую паэзію ў творы Інкі Купалы, то мы ўбачым, што першай ідэяй пралетарскай рэвалюцыі, якую ўспрыняў паэт, была ідэя камуны, як царства радаснай, разнастайнай ад усякага прыгнёту працы, якая ясна і шчасце і славу народу. У вершы «На смерць Сцяпана Булата» (1921 г.) паэт прапачыў працаваць:

Тэма Кастрычніка ў першыя гады ўвайшла ў беларускую паэзію ў творы Інкі Купалы, то мы ўбачым, што першай ідэяй пралетарскай рэвалюцыі, якую ўспрыняў паэт, была ідэя камуны, як царства радаснай, разнастайнай ад усякага прыгнёту працы, якая ясна і шчасце і славу народу. У вершы «На смерць Сцяпана Булата» (1921 г.) паэт прапачыў працаваць:

Тэма Кастрычніка ў першыя гады ўвайшла ў беларускую паэзію ў творы Інкі Купалы, то мы ўбачым, што першай ідэяй пралетарскай рэвалюцыі, якую ўспрыняў паэт, была ідэя камуны, як царства радаснай, разнастайнай ад усякага прыгнёту працы, якая ясна і шчасце і славу народу. У вершы «На смерць Сцяпана Булата» (1921 г.) паэт прапачыў працаваць:

Тэма Кастрычніка ў першыя гады ўвайшла ў беларускую паэзію ў творы Інкі Купалы, то мы ўбачым, што першай ідэяй пралетарскай рэвалюцыі, якую ўспрыняў паэт, была ідэя камуны, як царства радаснай, разнастайнай ад усякага прыгнёту працы, якая ясна і шчасце і славу народу. У вершы «На смерць Сцяпана Булата» (1921 г.) паэт прапачыў працаваць:

Тэма Кастрычніка ў першыя гады ўвайшла ў беларускую паэзію ў творы Інкі Купалы, то мы ўбачым, што першай ідэяй пралетарскай рэвалюцыі, якую ўспрыняў паэт, была ідэя камуны, як царства радаснай, разнастайнай ад усякага прыгнёту працы, якая ясна і шчасце і славу народу. У вершы «На смерць Сцяпана Булата» (1921 г.) паэт прапачыў працаваць:

Тэма Кастрычніка ў першыя гады ўвайшла ў беларускую паэзію ў творы Інкі Купалы, то мы ўбачым, што першай ідэяй пралетарскай рэвалюцыі, якую ўспрыняў паэт, была ідэя камуны, як царства радаснай, разнастайнай ад усякага прыгнёту працы, якая ясна і шчасце і славу народу. У вершы «На смерць Сцяпана Булата» (1921 г.) паэт прапачыў працаваць:

Тэма Кастрычніка ў першыя гады ўвайшла ў беларускую паэзію ў творы Інкі Купалы, то мы ўбачым, што першай ідэяй пралетарскай рэвалюцыі, якую ўспрыняў паэт, была ідэя камуны, як царства радаснай, разнастайнай ад усякага прыгнёту працы, якая ясна і шчасце і славу народу. У вершы «На смерць Сцяпана Булата» (1921 г.) паэт прапачыў працаваць:

Тэма Кастрычніка ў першыя гады ўвайшла ў беларускую паэзію ў творы Інкі Купалы, то мы ўбачым, што першай ідэяй пралетарскай рэвалюцыі, якую ўспрыняў паэт, была ідэя камуны, як царства радаснай, разнастайнай ад усякага прыгнёту працы, якая ясна і шчасце і славу народу. У вершы «На смерць Сцяпана Булата» (1921 г.) паэт прапачыў працаваць:

Тэма Кастрычніка ў першыя гады ўвайшла ў беларускую паэзію ў творы Інкі Купалы, то мы ўбачым, што першай ідэяй пралетарскай рэвалюцыі, якую ўспрыняў паэт, была ідэя камуны, як царства радаснай, разнастайнай ад усякага прыгнёту працы, якая ясна і шчасце і славу народу. У вершы «На смерць Сцяпана Булата» (1921 г.) паэт прапачыў працаваць:

Тэма Кастрычніка ў першыя гады ўвайшла ў беларускую паэзію ў творы Інкі Купалы, то мы ўбачым, што першай ідэяй пралетарскай рэвалюцыі, якую ўспрыняў паэт, была ідэя камуны, як царства радаснай, разнастайнай ад усякага прыгнёту працы, якая ясна і шчасце і славу народу. У вершы «На смерць Сцяпана Булата» (1921 г.) паэт прапачыў працаваць:

Усевалад КРАЎЧАНКА

АДНАГОДАК КАСТРЫЧНІКА

Калі ў пачатку 1946 года, яшчэ не скінуты з плеч садацкага шынолы, токар Міхаіл Клячок прышоў на двор рэдакцыі вагонарамонтнага завода імя Мяснікова, ён доўга не мог суцішыць свайго хвалявання. Рудныя цэхі, з якімі былі звязаны светлыя гады яго юнацтва, цэхі, пра якія з такой любоўю не раз узгадваў ён на фронтзе, былі ўзарваны, спалены, а варштаты і абсталяванне вывезены ворагам.

Міхаіл пачаў думаць, збіраючыся з думкамі. — Я Барыс Ануфрыевіч, на фронтзе быў, там лёгка не было. Я так думаю, знойдзем сілы адбудаваць завод. Сакратар уважліва паглядзеў на маладога камуніста.

Замалёны мастак С. Раманава на Магілёўскім трубафіцыйным заводзе.

Тэма Кастрычніка ў першыя гады ўвайшла ў беларускую паэзію ў творы Інкі Купалы, то мы ўбачым, што першай ідэяй пралетарскай рэвалюцыі, якую ўспрыняў паэт, была ідэя камуны, як царства радаснай, разнастайнай ад усякага прыгнёту працы, якая ясна і шчасце і славу народу. У вершы «На смерць Сцяпана Булата» (1921 г.) паэт прапачыў працаваць:

Тэма Кастрычніка ў першыя гады ўвайшла ў беларускую паэзію ў творы Інкі Купалы, то мы ўбачым, што першай ідэяй пралетарскай рэвалюцыі, якую ўспрыняў паэт, была ідэя камуны, як царства радаснай, разнастайнай ад усякага прыгнёту працы, якая ясна і шчасце і славу народу. У вершы «На смерць Сцяпана Булата» (1921 г.) паэт прапачыў працаваць:

Тэма Кастрычніка ў першыя гады ўвайшла ў беларускую паэзію ў творы Інкі Купалы, то мы ўбачым, што першай ідэяй пралетарскай рэвалюцыі, якую ўспрыняў паэт, была ідэя камуны, як царства радаснай, разнастайнай ад усякага прыгнёту працы, якая ясна і шчасце і славу народу. У вершы «На смерць Сцяпана Булата» (1921 г.) паэт прапачыў працаваць:

Вагонарамонтны завод—старэйшае ў рэспубліцы індустрыяльнае прадпрыемства. Ён заснаваны ў 1872 годзе. Завод мае ліўні рэвалюцыйнай традыцыі. Яшчэ і цяпер ёсць на заводзе людзі, якія ўдзяліліся ў рэвалюцыйныя дэманстрацыі 1905 года, якія са зброяй у руках выходзілі на барацьбу з парызмам у векапомныя дні Кастрычніка.

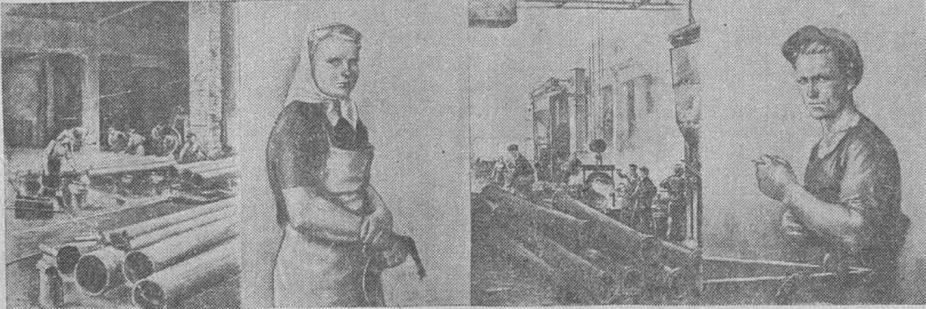
Вагонарамонтны завод—старэйшае ў рэспубліцы індустрыяльнае прадпрыемства. Ён заснаваны ў 1872 годзе. Завод мае ліўні рэвалюцыйнай традыцыі. Яшчэ і цяпер ёсць на заводзе людзі, якія ўдзяліліся ў рэвалюцыйныя дэманстрацыі 1905 года, якія са зброяй у руках выходзілі на барацьбу з парызмам у векапомныя дні Кастрычніка.

Вагонарамонтны завод—старэйшае ў рэспубліцы індустрыяльнае прадпрыемства. Ён заснаваны ў 1872 годзе. Завод мае ліўні рэвалюцыйнай традыцыі. Яшчэ і цяпер ёсць на заводзе людзі, якія ўдзяліліся ў рэвалюцыйныя дэманстрацыі 1905 года, якія са зброяй у руках выходзілі на барацьбу з парызмам у векапомныя дні Кастрычніка.

Вагонарамонтны завод—старэйшае ў рэспубліцы індустрыяльнае прадпрыемства. Ён заснаваны ў 1872 годзе. Завод мае ліўні рэвалюцыйнай традыцыі. Яшчэ і цяпер ёсць на заводзе людзі, якія ўдзяліліся ў рэвалюцыйныя дэманстрацыі 1905 года, якія са зброяй у руках выходзілі на барацьбу з парызмам у векапомныя дні Кастрычніка.

Вагонарамонтны завод—старэйшае ў рэспубліцы індустрыяльнае прадпрыемства. Ён заснаваны ў 1872 годзе. Завод мае ліўні рэвалюцыйнай традыцыі. Яшчэ і цяпер ёсць на заводзе людзі, якія ўдзяліліся ў рэвалюцыйныя дэманстрацыі 1905 года, якія са зброяй у руках выходзілі на барацьбу з парызмам у векапомныя дні Кастрычніка.

Вагонарамонтны завод—старэйшае ў рэспубліцы індустрыяльнае прадпрыемства. Ён заснаваны ў 1872 годзе. Завод мае ліўні рэвалюцыйнай традыцыі. Яшчэ і цяпер ёсць на заводзе людзі, якія ўдзяліліся ў рэвалюцыйныя дэманстрацыі 1905 года, якія са зброяй у руках выходзілі на барацьбу з парызмам у векапомныя дні Кастрычніка.

Замалёны мастак С. Раманава на Магілёўскім трубафіцыйным заводзе.

чы вугал. Многі ў цэху не верылі ў гэтую «штукатурную» навінку. Не верылі, пакуль не пераканаліся ў смелым прыкладзе Міхаіла Клячка. Новы разец даў яму магчымасць у некалькі разоў павялічыць хуткасць рэзанання. 250 ірцаўтаў плана— вось сярэдняя гадавая выпрацоўка, якой дасягнуў Міхаіл Клячок.

СВЕТЛЫ ГОРАД

Зрабілася выдатнай традыцыяй савецкага народа, калі ў дні свята—7-га лістапада—прапоўняць падвожцы вынікі сваіх вытворчых поспехаў. Азначэнне не толькі саўняга галавіна нараджэння новага свету, але і падагульняюча творчыя сілавы мільёнаў людзей на будаўніцтву светлага майстра—комунізма.

Яшчэ і цяпер на сценах многіх будынкаў Мінска можна прачытаць гарачыя патрыятычныя словы: «3 руін і паялішчаў уздымаем славу, родны Мінск». Гэта пісалі мужныя савецкія патрыёты сталіны, выяўляючы сымальную любоў да роднага горада. Гэтыя надпісы — сведчанні гатоўнасці з гэтай-жа сілай, як ваявалі на франтах, працаваць на аднаўленні...

Прайшло нямнога часу. З кожным днём усё шырэй і шырэй разгортаўся лабі ў сталіны. Сталініскі план вялікага будаўніцтва—у дзеянні.

Працоўныя Беларусі паставілі задачу зрабіць сваю сталіну яшчэ лепшай і прыгажэйшай, чым яна была да вайны.

І вось ён, наш новы светлы Мінск—горад, у якім усё паўней і яркавей адлюстравана рысы сацыялістычнай эпохі. Узведзены прасторныя карпусы новых фабрык і заводаў. Уздоўж залітых асфальтам вуліц краюцца прыгожыя светлыя будынкі — жылыя дамы, навучальныя і адміністрацыйныя ўстанова. Сотні шматгадовыя дрэў высаджаны па галоўных мастралях горада. Змянілі свой выгляд вуліцы Савецкая, Ленінская, Карла Маркса, Брукава плошча, плошча Парыжскай Комуны, Вацлавская і іншыя. Кожная вуліца і завулак выглядаюць па-новому.

Асабліва прыгожы Мінск у дні свята. Як заўсёды, святочна аформлены будынак Дома Урада. У цэнтры—партреты кіраўнікоў партыі і ўрада. Высока ў паветры—дзяржаўны сцяг з гербам рэспублікі. На плошчы Леніна — урадавыя трыбуны. 7-га лістапада тут прадамытуюць сваю сілу і магутнасць воіны Савецкай Арміі, аддадуць рапарт дзесяткі тысяч мінчан аб сваіх працоўных поспехах.

Да святаму выглядзе цэнтральная мастраля сталіны — Савецкая вуліца. Шматгадовыя ліпы, высаджаныя гэтай восенню, упрыгожылі яе вобласі. Ад вуліцы Свядлова да Чырвонаармейскай працягнуліся прыгожыя з рознакаляровых электрычных лямпачак. А на баках новыя велічныя будынкі і рыштаванні. З канца ў канец вуліцы паломіцца сотні чырвоных сцягоў. Здадуць відаць партрэт вялікага Сталіна. На абочынах—столы, лозунгі і плакаты. Яны з'яўляюцца як-бы люстрам мінулага, сучаснага і будучага рэспублікі

Р. НЯХАЙ.

Новая карціна мастака Р. Нудэрзіч «Віншуюць з узнагародай».

Фота Г. Бугаюні.

Новыя работы мастакоў

Беларускія мастакі актыўна ўключыліся ў падрыхтоўку да выстаўкі выяўленчага мастацтва, якая адкрываецца ў Маскве. Рыхтуюцца да гэтай выстаўкі мастакі БССР стваралі і стварылі ўжо шмат карцін і скульптур.

Народны мастак БССР І. Ахрэмчык заканчвае манументальнае палатно, над якім ён працаваў некалькі год, — «Прыём таварышам Сталіным кіраўнікоў партызанскага руху». Простымі і даступнымі мастацкімі сродкамі аўтар удаўся перадаць хваляючую тэму Вялікай Айчыннай вайны.

Таленавіта выканаў сваю кампазіцыю «Сустрэча таварыша Сталіна з таварышамі Леніным у Тамерфорсе» мастак А. Шыбеніў, раскрыўшы ў ёй адну са старонак у гісторыі нашай большэвіцкай партыі.

Над раскрыццём вобраза вялікага правадыра працуе мастак І. Давідовіч. Яго карціна «Сталін ля Маўзалея» сведчыць, што мастак даволі сур'ёзна падыйшоў да гэтай тэмы.

Народны мастак БССР З. Азгур прадастаўляе на выстаўку свае новыя работы — статуі «І. В. Сталін» і скульптурную групу «І. В. Сталін і І. В. Сталін».

Момент вялікай клятвы правадыра над труной В. І. Леніна адлюстравана ў сваёй рабоце заслужаны дзеяч мастацтва БССР скульптар А. Бембэль.

У 1935 годзе таварыш Сталін наведаў сваю маці — Екацярыну Георгіеўну. Гэтай падзеі прысвяціў сваю працу малады таленавіты скульптар С. Селіханавіч. Многа працавала над стварэннем серыі

мадэляў, прысвечаных жыццю таварыша Сталіна, мастак С. Лі, якая наведала месцы сямлі таварыша Сталіна.

Мастак В. Цвірка напісаў для выстаўкі поўную жыццёвую і аптымізм карціну «Жыццё аднаўляецца». Там, дзе гітлераўскія захопнікі пакінулі палішча, намаганнімі савецкіх людзей пабудавана новая прыгожая вёска. На прыродным плане — будаўнікі, чымі рукамі ўсё гэта зроблена. Юны піонер на высокай арцы прымацоўвае лозунг... Уся карціна напісана радаснымі фарбамі.

У творах мастакоў знайшла сваё месца і тема індустрыяльнага жыцця нашай рэспублікі. Мастак Я. Красоўскі сваю кампазіцыю назваў: «Брыгада выдатнай якасці тонкакукнага камбіната».

Гэтай-жа тэме прысвяціў сваю работу мастак Л. Лейтман (акварэль—«Моладзь з брыгады фабзавуча за работай»). С. Раманаў і Н. Галоўчанка намалювалі партреты стыханайтў трыбуліцкага завода ў г. Магілёве.

Да вобраза народнага паэта Яны Купалы яшчэ раз звярнуўся заслужаны дзеяч мастацтва БССР А. Глебаў. Яго манументальная скульптура «Янка Купала» — апаэтызаваны вобраз вялікага неспіра беларускага народа.

З жарнавых работ выяўляецца новыя кампазіцыі Р. Кудравіч «Віншуюць з узнагародай». Добра пабудавана, напісаная ў цёплым танах, яна пакаівае прыемнае ўражанне.

На выстаўцы глядач убачыць таксама работы мастакоў з Баранавіч, Гомеля, Брэста і інш.

У ДНІ СВЯТА

Да 32-й гадавіны Кастрычніка тэатры рэспублікі пакажуць глядачам свае новыя п'есы.

У тэатры імя Я. Купалы адбудзецца прэм'ера спектакля «Чужы цень» К. Сіманова (рэж. Л. Літвінаў).

Прэм'ера гэтай-жа п'есы будзе паказана ў тэатры імя Я. Коласа.

Рускі драматычны тэатр БССР падрыхтаваў спектакль «За другім фронтам» па п'есе маладога украінскага драматурга В. Сабкі (рэж. С. Уладзічанскі).

У дні свята на экраны рэспублікі будуць дэманстравацца лепшыя савецкія фільмы — «Ленін у Кастрычніку», «Ленін у 1918 годзе», «Ікаў Свядлоў», «Вялікае зараван», «Клятва» і інш. Значная частка фільмаў дубліравана на беларускую мову з удзелам лепшых майстроў беларускай сцены.

Кінстудыя «Беларусьфільм» закончыла да святачых дён кінаарыс «Мінск» (рэж. С. Спашнёў).

КАНФ'ЕРЭНЦЫ ЧЫТАЧОЎ

Мінская абласная бібліятэка імя А. С. Пушкіна правяла канф'ерэнцыю чытачоў па п'есе народнага паэта Якуба Коласа «Рыбакова хата». З уступным словам пра гэты выдатны твор выступіў дырэктар Інстытута мовы, літаратуры і мастацтва Акадэміі навук БССР В. Барысенка.

Чытачы П. Алейчык, І. Германовіч, А. Васілеўскі, В. Ляпешкін і іншыя ў сваіх выступленнях таварылі аб высокіх якасцях п'есы. У заключэнне канф'ерэнцыі студэнты Мінскага тэатральнага інстытута т.

Аб сталіцы рэспублікі, новым сацыялістычным Мінску, што вырас за пасляваенныя гады, расказвае кінаарыс «Мінск». У фільме паказаны грандыёсны размах будаўніцтва сталіцы, яе заводы і фабрыкі, новыя будынкі, паказаны перадавыя людзі прадпрыемстваў і новабудуляў.

Літаратурна-драматычны аддзел Камітэта радыёэфармацыі БССР арганізаваў чыты перадач. У перадачы ўключаны вершы Я. Купалы, Я. Коласа, П. Броўкі, П. Глебі, К. Кірэненкі, А. Валюгіна, М. Калачынскага і іншых.

Будуць перададзены ўрыўкі з рамана І. Шамякіна «Галубка палыць», радыёапераў па п'есе П. Глебі «У тая дні», вершы рускіх і беларускіх паэтаў аб сацыялістычным будаўніцтве, урыўкі з п'есы В. Маякоўскага «Добра», а таксама літаратурна-музычная перадача «На ўвесь свет гучыць баявая наша слава» і іншыя.

Гэтымі днямі на заводзе «Гомсельмаш» імя Л. М. Кагановіча на ініцыятыве заўкома і бібліятэкі завода была праведзена канф'ерэнцыя чытачоў па раманах В. Ажаева «Далёка ад Масквы», Рабочыя, інжынерна-тэхнічныя работнікі і служачыя завода прынялі актыўны ўдзел у абмеркаванні рамана.

(Наш нар.).

Янка МАЎР У ДОЛАРАВАЙ ПЯТЛІ

Найбольш папулярныя ад вайны краіны Усходняй Еўропы ўжо заблылі на харчовыя карткі і грамы, да іх далучылася ўжо і Усходняя Германія, а там, у Заходняй Еўропе, дзе гаспадарыць амерыканцы, усё яшчэ прадаўжаецца ваенны час, ваенны і па эканоміцы і па духу. А самае галоўнае — канца гэтаму часу не відаць, калі не лічыць канцом тое становішча, у якім апынулася першая маршалізаваная краіна—Англія.

Усе мы памятаем, як ухапіўся за план Маршаала лейбарыскі ўрад Англіі, які замінуўся мінер-замежныя справы Бевін, як пачаў ён рэкламіраваць план Маршаала больш за саміх амерыканцаў, які кінуўся шукаць сабе кампаньёнаў у Еўропе. Амерыканскія капіталісты былі вельмі задаволены гэтым і адпусцілі Англіі большую порцыю долараў.

Але долары хутка разыйшліся, ішарса пачаў таць залаты запас Англіі, доларавае дэфіцыт усё павялічваўся. Іначай і быць не магло, бо план Маршаала—гэта кантроль Амерыкі над эканомікай і палітыкай «апшчасліваеяй» краіны. І кантроль, вядома, у інтэрасах таго, хто дае долары. Як здобчыць гэтыя долары? Калісьці яшчэ ўтэні Анегі дэдуў.

Бак гасударства богатеет Ш как растёт. Ш пшчому Не нужно золота ему, Когда простой продукт имеет.

Цяперашнія англііскія «сацыялісты» ўвесь лёс сваёй краіны паставілі ў залежнасць не ад «прадукта», а ад долара. «Прадукт» яны магі-б мець, напрыклад, праз

таваарабмен з краінамі Усходняй Еўропы, але план Маршаала рабіць гэтага не дазваляе. Англія вымушана здабываць толькі долары. І ўся прамысловасць прыстасоўваецца да вырабы тавараў для экспарта на доларавыя рынкі, якія, дарчы, заваданы амерыканскімі таварамі.

Шернай умовай для канкурэнцыі гэвіна на быць ніжэйшая цана тавараў. І вось тут амерыканцы зрабілі трук: яны «ларалі» дэвалюіраваць фунт стерлінгаў у параўнанні з доларам. Фунт знізіўся, а, значыцца, знізілася і цана англііскіх тавараў для экспарта. Глязіццэ,—абвясцілі амерыканскія капіталісты,—які мы вялікадушны: мы самі стварылі сабе канкурэнцыю; цяпер англііскія тавары лягчэй могуць прадавацца на нашых рынках.

Але яны маўчаць аб тым, што цяпер амерыканцы ў Англіі могуць за 70 долараў купіць тое, што раней каштавала 100; што цяпер англічане за тры-ж долары павінны вывозіць тавараў на 30 процантаў больш. І не сказаць, што слабы і залежны ад іх канкурэнт амерыканскі манопольны зусім не страшны. Але вяхай толькі англічане паспрабуюць вызваліцца з-пад алекі Амерыкі—тады іх фірма разліяцца ўпшчент, як гэта адбываецца на кожным кроку ў барацьбе паміж моцнымі і слабымі фірмамі.

Неабясненны шлях выбраў кіруючыя колы Англіі. І калі доларавае пятыя сісцэнулася незвычайна моцна, выхад яны пачалі шукаць у адным кірунку: прадаваць яе мага больш тавараў за долары, чаго-б гэты ні каштавала для краіны.

Такі сэнс мае праграма, абвешчана прэм'ер-міністрам 24 кастрычніка. «Апошняя спроба», назваў ён яе. Нават значна скараціўшы імпорт, дэфіцыт Англіі складае 250 мільянаў фунтаў стерлінгаў (больш за пяць мільяраў руб-

лёў). На гэтую суму вырашана скараціць выдаткі на самыя жыццёвыя галіны дзяржаўнай гаспадаркі. У першую чаргу, на аснову яе—капітальнае будаўніцтва (140 мільянаў фунтаў стерлінгаў). Гэта азначае, што будзе спынена будаўніцтва новых электрастанцый, прадпрыемстваў, жылых дамоў. Не будзе капітальных укладанняў у такую важную справу, як транспарт. А пра культурныя, грамадскія, навуковыя, медыцынскія ўстановы і казачы няма чаго. Усё капітальнае будаўніцтва адбываецца да «лепшых часоў». А калі яны прыдуць, ды і ці прыдуць наогул—невядома.

Мала таго, скарачэнне шыпшрацэца нават на тэхнічнае абсталяванне існуючых прадпрыемстваў. Як вядома, абсталяванне англііскіх прадпрыемстваў, асабліва шахт, вельмі ўстарэла. На гэта скарачэння і самі англічане, гаворачы, што пры адсталы тэхніцы ім цяжка канкурэаваць з амерыканцамі. Нягледзячы на гэта, адсталы тэхніка цяпер афіцыйна «стабілізуецца». І разам з тым, асноўнай задачай сталіца распачаць масавы выпуск тавараў для канкурэнцыі на міжнародных рынках! А як наладзіць масавы выпуск танных тавараў на адсталы тэхнічнай базе?

Для гэтага англііскія «рабочыя» ўрад папшырае выпрабаваны дэядуўскі спосаб—узмоцненую эксплуатацыю жывой рабочай сілы. Так і сказае: «рабочыя павінны напружыць усе свае сілы і, дэ магчыма, павялічыць рабочы дзень».

Масавая беспрацоўе, якое будзе вынікам такой «эканоміі», дапамажа называецца «вызваленнем рабочай сілы, якая будзе накіравана ў вытворчасць тавараў для экспарта». Муспіць, рэзерв і меўся на ўвазе, калі вырашанае пытанне аб пераабсталяванні прадпрыемстваў. Вядзь, мяркуецца зрабіць вяліку

эканомію на «адміністрацыйных выдатках». Дзякка дапусціць, каб ад гэтага паціршылі лейбарыскі кіраўнікі. Значыцца, можна чакаць яшчэ «вызвалення» масы дробных служачых, якія дагучацца да беспрацоўных рабочых.

Да гэтага часу, каб падтрымаць поўгалоўнае існаванне шырокіх мас насельніцтва і добрыя прыбыткі прадпрыемстваў, дзяржава выдавала субсідыі сельскагаспадарчай і харчовай прамысловасці. Цяпер гэтыя субсідыі адмаўляюцца, і насельніцтва, папшыраецца аб «некаторым павышэнні цэн на прадукты харчавання, у тым ліку на важнейшы прадукт англііскай беднацы—рыбу».

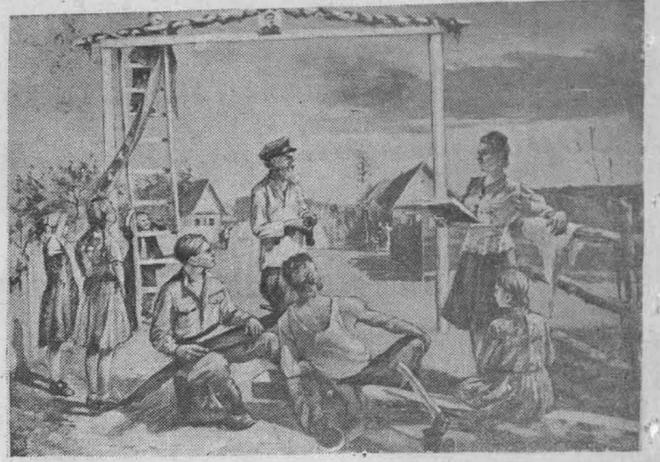
Паколькі ўсе сілы будуць накіраваны на экспарт, саўнона кажуць англііскія каментатары, трэба чакаць недахопу тавараў на ўнутраным рынку, а значыцца, і новага павышэння цэн на іх.

Такім чынам, праграма англііскага ўрада прадугледжвае папшыраць беспрацоўя, павялічыць рабочае дзень, скарачэнне зарплат, павышэнне цэн на харчовыя прадукты і на тавары, бесперспектыўнасць і дэградацыю народнай гаспадаркі. Да працоўных накіраваны зараз залікі лейбарыскага ўрада: «папшыраецца», «больш мужнымі», «зразумець становішча» і г. д.

Толькі не датычыцца эканоміі самых буйных выдаткаў—ваенных, бо негыз лічыць сур'ёзным скарачэннем 30 мільянаў з 800. Нават само англііскае радыё называе гэтае скарачэнне «нязначным» і чыста фармальным». Лейбарыскі ўрад гатоў скарачаць усё, апрача ваенных выдаткаў. І вядома чаму: па ўказанні амерыканскіх імперыялістаў ён хоча стварыць новыя і новыя ваенныя базы, караблі для будучай захопніцкай вайны.

Праграму ўрада ўхвалілі дрсіраваныя прадстаўнікі трэд-ўніёнаў, а затым і «свой» парламент. Не ўхваліць яго толькі працоўны народ.

Такім чынам, першая маршалізаваная краіна першай падыйшла і да граніцы катастрофы.

Карціна мастака В. Цвірка «Жыццё аднаўляецца».

ДЗЕЦІ НАШАЙ РАДЗІМЫ

«Я хачу дамоў» С. Міхалкова на сцэне тэатра імя Я. Коласа

Падвожчы вынікі мінулага тэатральнага сезону і агляду лепшых сучасных савецкіх спектакляў, на канф'ерэнцыі гледачоў працоўныя Віцебска гаварылі аб неабходнасці пастаноўкі спектакляў для дзяцей. Тэатр праслаўся да гэтага гледача і ўключыў у свой репертуар п'есу С. Міхалкова «Я хачу дамоў».

У актораў тэатра, як і ў рэжысёра-пастаноўшчыка Л. Мазалеўскай, не было волі ў рабоце над дзіцячымі спектаклямі. Справа ўскладнялася яшчэ і тым, што ў п'есе шмат дзіцячых роляў, а склад каляктыва не разлічаны на гэта. Адчуваючы ўсё адказнасць пастаўленай задачы, акторы з любоўю і патхненнем прыступілі да работы. Дзяккажэ і часовы непакой былі пераадолены, работа наспяхова закончана і спектакль паказаны дзецям, якія вельмі цікаа прынялі майстроў сцэны. За кароткі час спектакль вытрымаў каля 20 паказаў. Гэта гаворыць аб яго якасці і каштоўнасці.

З усёй палыманасцю і гнявам аўтар п'есы раскрывае звырныя аблічча ганляраў рабаў, ганляраў, якія нявечыць савецкіх дзяцей у англііскіх і амерыканскіх лагерах і сіроцкіх прытулках. Іны імкнучыся вытрыпіць у дзяцей памяць аб Радзіме і сямі, прымушаюць забыць сваю родную мову, сваё паходжанне.

Задача, якую ўзяў на сябе каляктыў тэатра, была вельмі сур'ёзная. Не так лёгка раскрыць перад гледачом усё тое, што нааўняе розум і сэрца дзіцяці, перадаць не толькі знешняе надабенства, але і ўсю глыбіню дзіцячай псіхалогіі.

З гэтай задачай здалося тэатру паспяхова справіўся. Большасць актораў, нягледзячы на сісцэнась славазнага матэрыялу асобных роляў, здалі раскрыць не дасказанае, сілай паучыцы насыціць кожнае слова.

Паўднёмай спальня ў англііскім сіроцкім прытулку. Змрочна і няўтульна. Дзеці прыхілі і толькі зрэдку абменьваюцца двума-трыма словамі. Тама (арт. Лагоўска) не можа заснуць—у памяці дзіцяці паўстае вобраз бацькі: «А мой тата быў вельмі вясёлым». Хлопчык працягнуў рукі, дэкрываўся да кончыку свайго каўнерчачка і сказаў: «У яго вась туд, на каўняры, былі такія крыжыкі, накіхталіт маленькіх гармат. Вось тут, паглядзі!»

Усёго некалькі слоў, але якая горыць, які сум адчуваецца ў іх. Здаецца, што хлопчык адчувае гэтыя «гарматы», да якіх ён, магчыма, не адзі раз дэкрываўся.

І нягледзячы на ўсе намаганні выхавальнікаў тыпу Уліманіса вытраціць у выхаванцаў іх мінулае, гэтыя светлыя ўспаміны, мара аб радзіме так ярка гарач у душы дзіцяці, што глядач ганарыцца і назірае ў ім маленькага савецкага грамадзяніна. Імёна так і раскрывае гэты вобраз артыста Лагоўска.

Цэнтральная фігура п'есы—Сама Бутузаў (арт. Гепер).

Учынікі Сапы Бутузава павінны падкрэсліць, насыціць жыццёвай праўдай усё тое, што гаворыць і да што змагаецца прадстаўнік савецкай адміністрацыі ў Германіі майёр Дабрынін. Як-жа справілася з гэтай задачай артыстка?

У пачатку спектакля (першая і другая карціны) асобныя рэлікі Сапы Бутузава разлічаны на камічны эфект, але за імі крыецца вельмі сур'ёзны пачатак (сцэны ў карцары і сталовай). Сама Бутузаў з ілекцаваецца над выхаванцамі Уліманісам, а гэта значыць, што ён не згубіў сілу супраціўлення, яго дзіцячая воля не палаўлена. На жаль, артыстка не адліфавала ў да-

статковай меры гэтыя моманты. Гумар Сапы губляе сваю накіраванасць, хоць па здаме аўтара п'есы—гэта мэтанакіраваная форма пасіўнага супраціўлення.

Значна лепш праводзіць артыстка драматычны момант. Так, сцэна з фатаграфіяй маці сыграная ўсхвалявана і захваляюча. Праўдзіва сыграная сцэна ў харчуйні.

Ролю старшага выхавальца Уліманіса—зрадніка радзімы—выконвае артыст Матусевіч. Ён праінае ў псіхалагічны змест вобраза, але не заўсёды астаецца на правільным шляху.

П'еса пачынаецца сцэнай у карцары. Уліманіс папракае Сапу за ліст савецкім дзецям. Па задуме аўтара Уліманіс ласкай хоча выведзець у Сапы, хто навучыў яго напісаць гэты ліст. Калі-ж гэта не ўдаецца, ён пераходзіць на тон маралі, якую, відавочна, не раз чуў Сапа. Так па п'есе, але не так—на сцэне. Уліманіс—Матусевіч адразу-ж узяў другі тон, падмяніўшы двухітніцаў ласкі прыёмам палітыскага. Вось ён схавіў Сапу за руку і віншуйць з кар'ера на сярэдзіну сцэны, штосці гаворыць і прымушае хлопчыка паўтарыць. Аднак, усё гэта завадае рытарычна і бескалярова. Унутраны сэнс карціны згублены. Самаўпэўненая і атліная фігура выхавальца на сцэне няма. Праўда, актор добра раскрывае вобраз Уліманіса як правакатара і зрадніка.

Вельмі цікава выконвае ролю прадстаўніка англііскай адміністрацыі, алексуна сіроцкага прытулку містера Скот артыст Левін. З тактам, прадумана і сур'ёзна раскрывае ён прыстойнага на выгляд, але небяспечнага ў дзеяннях ворага.

Вельмі цікава выконвае ролю паліцэйскага медыцынскага службы Сакалова, роля ўсёго толькі з адным словам «Арыша». А між тым, як майстарскі яе сыграў артыст Звездачотаў. Ён без слоў здалёў перадаць гледачу ўсю сілу паучыцы бацькі, які рантам убачыў перад сабой даўно шукаемаму дачку. Апацашае арт. Звездачотаў выконвае другую, даволі значную, ролю каманданта заставы капітана Іль-каева.

П'ескаеў па нацыянальнасці — кзах. Якая спакуса для акцёра зрабіць акцент на форму, а значыць, змааць ступасць зместу. Але Звездачотаў тонка і лірычна дакладна перадае напамынальны рысы характару П'ескаева, падкрэсліваючы асобныя ітэрхалы адушоўнаў прыгожасці і чэснасці савецкага афіцэра.

Праўдзіва і натуральна стварае вобраз вернай дачкі латышкага народа, выхавальніцы сіроцкага прытулку Свайды Ландмане артыстка Радзюльска.

Удала выканалі свае пэвялікія ролі артысты Астапонак (Пра Сакалова), Арлова (Маша Любімава), Вялікі (Мясчанка), Строекская (міс Эйт), Капальска (Лодж) і іншыя.

Асабліва трэба падкрэсліць ігру народнага артыста СССР, лаўраата Сталінскай прэм'іі М. Малчанова ў ролі майора Дабрыніна. Палымані, бізметка вярбачы ўсправідаваецца справы свайго народа. Дабрынін увавабляе асноўныя рысы савецкіх прадстаўнікоў, якія абараняюць справу міру ўа ўсім свеце. Праўда і толькі праўда, без поў і фразэўраства—асноўнае вартасць ігры Малчанова.

Пастаноўкай п'есы «Я хачу дамоў» вялікаў тэатра дабёў, што ўсе нашы тэатры зольны стварыць цікавыя спектакля для нашага знога гледача.

Н. ДАРАФЕЕННА, А. БАРАНІСІНА.

„Беларусь“ № 10

Вышаў з друку дзесяты нумар часопіса «Беларусь».

Часопіс адкрываецца артыкулам Ц. Гарбунова «Уз'яданне беларускага народа ў адзінай Савецкай сацыялістычнай дзяржаве». У нумары надрукаваны артыкулы: Якуба Коласа — «Далёў падальшчыкаў вайны», Я. Мазалеўска — «Знаеце народна-народны баравішчы» (пра п'есу Я. Коласа «Рыбакова хата»), А. Атропчанкі — «Гордас